

Chuyện Xưa, Chuyện Nay

Lá thư Công Chánh kỳ rồi (LTAHCC#98) có bài của Thầy Phan Đình Tăng nói về sự "mất giá" của Bưu Điện Mỹ (Sống Theo Trào Lưu Mới). "Nha Bưu điện Liên Bang thiếu tiền, thiếu phương tiện nên không thể đưa thư đúng ngày, và vì không muốn xin chính phủ yểm trợ nên phải đóng cửa hơn 500 văn phòng trên toàn nước Mỹ và bớt nhân viên".

Xem ra khi không còn "đất khách", dịch vụ bưu điện sẽ đi vào vòng luẩn quẩn:

(ít khách --> lỗ --> phục vụ kém --> ít khách).

Số người dùng Điện thư để liên lạc sẽ càng ngày càng tăng vì đã quen dùng, nay lại thêm lý do để người ta không dùng thư viết tay gửi qua đường Bưu Điện!

Thầy Bùi Hữu Lân, cựu Giám Đốc Nha Cấp Thủy, đã một thời làm Tổng giám Đốc Bưu Điện Việt Nam. Thầy được học trò và đồng nghiệp quý trọng vì tính nghiêm túc và yêu nghề. Sau năm 75, Thầy ở lại Việt Nam và làm việc với chế độ mới! Chuyện Thầy bỏ tâm huyết để giúp thi công các dự án của ngành cấp thủy đã trở thành những huyền thoại về lòng yêu nghề, mà các học trò Thầy thường kể với lòng trân trọng! Nhưng không chỉ thế, Thầy Bùi Hữu Lân còn là người rất yêu ngành Bưu Điện. Cho đến tận bây giờ, nếu có dịp nói chuyện với học trò về đề tài này, thầy vẫn biểu lộ lòng hăng say và ưu ái đối với ngành cũ mà Thầy một thời lãnh đạo! Tôi chẳng muốn Thầy biết chuyện kể của Thầy Tăng: Tôi nghĩ Thầy sẽ buồn, buồn như những dự án của thầy trở thành bất khả thi do sự vô trách nhiệm của những "người mới" (Dù rằng tôi chưa từng bao giờ nghe được một sự phàn nàn nào từ phía Thầy! Và dù cuộc sống của Thầy ở Việt Nam

khá là đạm bạc, Thầy luôn lạc quan một cách chân chất của người quân tử).

Nhớ khi xưa còn học với 2 thầy, chúng tôi là những thanh niên đầy nhiệt huyết! Bây giờ qua nửa thế kỷ, các thầy đã già không nói, mà học trò cũng đã ngoài tuổi "cổ lai hy"; số đông đã về hưu, muốn bỏ ngoài tai thế sự; số có tâm huyết thì "lực bất tòng tâm"! Nghĩ đến Trường xưa, lớp cũ, đến Thầy, đến bạn, tôi muốn thêm một lần được góp chuyện trong lá thư kỳ này: chuyện xưa, chuyện nay.

Cũ và mới, xưa và nay luôn luôn là những giá trị đối lập do bị chi phối bởi luật đào thải, đào thải do sự tiến bộ của kỹ thuật theo thời gian, mà cũng đào thải bởi chính cái thời gian tác dụng lên con người làm ra kỹ thuật đó. Ta tiếc cái cũ, nhưng ta không thể phủ nhận giá trị của những cái mới. Và đã chấp nhận cái mới, ta cũng chấp nhận sự đào thải cho bản thân mình!

Sau "Lá Thư Quê Nhà", anh Ái Văn đề nghị viết thêm bài cho LTAHCC#99, với "nhắc nhở" rằng đừng "đụng chạm" (ý nói với "bên nhà" đây mà!), còn muốn nói gì (như Lá Thư Quê Nhà) thì cũng cho qua!

Vậy là "có khói" rồi đấy! Bây giờ chuyện gì cũng bị coi là "tê nhị", thì chuyện viết lách, "đụng chạm" cũng khó mà tránh khỏi! Thực ra cái bài Huế Đẹp Huế Thương trong "Tình Quê Hương" có bạn nhắc là đụng nặng, đúng là không phải lỗi ở mình! Mình đã phải kiểm tra và thấy có tên trong danh sách "Những bài hát được phép hát"! Còn trong Lá Thư Quê Nhà, quả là mình cũng phần nào làm cho bạn ta có người chẳng vui!

Bây giờ nhân chuyện quan tâm của các thầy đối với ngành Bưu Điện, xin nói về những

chuyện liên quan đến ngành này, khi xưa và ngày nay, đổi thay và thăng trầm!

Những thăng trầm của Bưu Điện khiến ta liên tưởng đến màn bi hài kịch của kỹ thuật nhiếp ảnh. Nhớ cách đây chưa đầy thập kỷ, người ta hoan hỉ sửa soạn tung ra máy ảnh với dòng phim mini! Quả đúng là cách mạng: vừa gọn nhẹ, vừa kinh tế! Có người mới sắm được một máy "xịn", "kiểu cũ", đã thấy ngay mình lỗi thời. Những Canon, Nikon, Pentax, Leica coi mời muốn sập tiệm!

Nhưng cái thăng sập tiệm đầu tiên lại là thăng máy ảnh mini "cách mạng" vì chưa kịp tung ra thị trường thì đã chết từ trong trứng nước, do máy ảnh kỹ thuật số ra đời! Một cái chết oan nghiệt, không kém gì cái chết trong ngày 30/4!

Cái chết của máy ảnh mini, còn nóng hổi đây, mà ít ai còn nhớ (thậm chí chưa kịp biết), thì đám hậu sinh sau này nghe Thầy Lân kể chuyện Bưu Điện ngày xưa liệu có ngáp dài? Và tới lúc nào thì người ta không còn ý niệm về chuyện liên lạc với nhau bằng thư từ thông qua địa chỉ (nơi ở) của người nhận? Người ta sẽ quên rằng "đã từng có một người đưa thư (còn gọi là người phát thư, phắc tơ, bưu tá) với hình ảnh quen thuộc là cái xe đạp và cái sắc cốt đi dọc theo phố để tìm người nhận, có khi là người vợ, người tình, đang nóng ruột trông chờ lá thư gửi về từ chiến trường...

Đã có một bài nhạc viết về chuyện đó. Chính là bài Người Đưa Thư Đã Đi Qua, của Trịnh Văn Ngân, mà ta đã được nghe cô Mai Hương ca rất hay. Lời của bài này như vậy:

*Người đưa thư đã đi qua
Nhưng có sao không ngừng?
Mà cứ đi, cứ đi, cứ lạnh lùng đi
Đừng quên nhé! có chẳng cho ta một lá thư hồng
Kẻo tui lòng ta luống công chờ mong
Vô tâm tiếng chân đều đều vang theo ai kia bước đi*

*Xa xa cứ xa dần dần trong khi tìm ta muốn lắng
Hoài công trông ngóng mong chờ tin vắng
Chắc người xa cách nên lòng đã xa
Người đưa thư đã đi xa
Ta ngóng theo không ngừng
Người cứ đi, cứ đi, cứ lạnh lùng đi
Lần sau nhé, nhớ mang cho ta một lá thư hồng
Khỏi tui lòng ta hôm sớm trông mong*

Thật là tội nghiệp "nàng ta", nhiều khi nàng có thư đấy, nhưng mà thư đi lạc! Trong lịch sử ngành Bưu Điện, đã có những thư đi lòng vòng hàng chục năm trời mới đến tay người nhận (Bưu điện xứ người sao đàng hoàng quá thế!) Đến đúng địa chỉ, người đưa thư không cần password, cứ bỏ vô thùng thư, hay nhét qua khe cửa, trừ khi là thư bảo đảm là phải có chữ ký của người nhận (À cái này quan trọng lắm đây, thư mời anh ra tòa xử án ly thân với em, anh ký nhận rồi mà không ra hầu tòa, thì ông tòa có quyền xử vắng mặt. Có thiệt thòi anh rán mà chịu!)

Ngày xưa người ta chưa "phát minh" ra số nhà, chuyện đưa thư thật là nan giải. Cứ như "mô tả" của ông Trọng Khương qua bài Đường Về Nhà Tôi:

*Đường về nhà tôi xa quá ai ơi
Qua biết bao sông còn đi nhiều lối
Đường về nhà tôi quen quá đi thôi
Sau mấy nương dâu nhà nép bên đồi
Đường mòn nằm im mơ tiếng chân ai
Chân bước hiên ngang người trai ngày ấy
Đường mòn lặng nghe trong gió heo may
Như tiếng chân ai vang trong ngàn cây...*

thì có mà còn khuya, thư mới tới được nhà ông!

Đây là những người có "địa chỉ cố định", còn những tay lang bạt kỳ hồ, ở trọ, thậm chí không muốn ai biết chỗ ở của mình, thì thuê một hộp thư ở Bưu Điện, có chìa khóa riêng, lâu lâu mở khóa "kiềm" thư! (Không hiểu thư bảo đảm thì làm sao ta?, À phải rồi, phải có thư báo như các trường hợp chủ nhà đi vắng, và người nhận sẽ đem thư báo ra Bưu Điện để ký

nhận thư!). Ở quân đội thì vì cả 2 lý do di chuyển luôn, và bí mật quân sự, người ta xài KBC (Khu Bưu Chính). Sau này đi "học tập cải tạo" thì có hòm thư. "*Ngày đó*", hòm thư của tôi là L1T3, còn của bạn tôi như Phát là L1T4, Bình là L1T5 thì phải?

Người đưa thư là công chức ăn lương nhà nước. Lương ấy lấy từ chi phí gửi thư là những con tem dán trên phong bì. Theo qui định, tùy theo trọng lượng thư mà người gửi phải dán với số tiền nhiều hay ít, không dán hoặc dán ít hơn qui định thì phải đóng tiền phạt gấp đôi tiền thiếu và được tính bằng tem phạt. Tem phạt cũng là tem do bưu chính phát hành, nhưng những người chơi tem (nhà sưu tập), lại không coi là có giá trị mà chỉ quý những tem cũ, hiếm, thậm chí xếp hàng để mua cho được con tem mới trong ngày phát hành đầu tiên.

Thời mới giải phóng ("*người ta*" thường hay nói vậy để chỉ những ngày sau 30/4/75), cuộc sống trở nên rất là khó khăn, và đồng lương bưu tá ít ỏi lắm, nên khi nhận được thư, người ta thường "*bồi dưỡng*" thêm cho người đưa thư bằng tiền mặt, có giá trị nhiều lần hơn tiền tem phải trả. Chẳng là họ lo anh bưu tá "*trù*", ém thư của cải tạo, hay thư báo quà thì thật là khốn khổ. Ngoài ra họ cũng thông cảm với đồng lương ít ỏi của người "*công dân mới*".

Chuyện "*xưa rồi Diễm*" này nói ra với anh em công chánh, có vẻ thừa, nhưng em cháu chúng ta không hẳn là đã biết!

Bây giờ thì có thư điện tử (email), người bưu tá thật có ít việc làm, và một khi thu (tem) không bù chi (lương), thì nhà nước đành phải bù lỗ vậy thôi. Theo Thầy Phan Đình Tăng ước tính thiếu hụt trong năm 2012 của ngành bưu điện Mỹ là 14.1 tỉ US\$.

Rồi một khi thư mất vai trò quan trọng của nó thì người ta cũng thôi chẳng ai bồi dưỡng cho bưu tá, và hình ảnh của ông ta cũng hết trở thành thân thuộc, nếu thấy mặt ông đa phần là để giao báo hoặc tờ quảng cáo!

Ngày xưa, thư là một "*tang chứng*" với nét bút, với chữ ký, và là duy nhất. Ngày nay với thư điện tử, thì "*thư*" không còn là duy nhất, mà còn có thể nhân lên nhiều bản, chuyển cho nhiều người, thậm chí khi chuyển còn có thể sửa chữa trên đó! Ngày xưa "*địa chỉ*" được dùng chung cho tất cả thành viên trong gia đình, ngày nay với thư điện tử, một người có thể có nhiều địa chỉ (account), và chỉ dành riêng cho người đó mà thôi, không ai đọc được thư người khác nếu người ấy không "*mở máy*" cho coi! Mà mở máy thì phải có "*mật khẩu*" (password) (tôi chẳng thấy khẩu đâu trong chữ này). Và một khi người nhận không mở máy thì không có cách nào để thư bạn "*bảo đảm*" tới tay họ được! Còn khi một người chết, email của người đó đương nhiên chết theo, vì sẽ không ai có thể gửi thư cho người chết!

Vậy mà "*sự cố*" (hay sự cố kĩ thuật, một "*từ*" mới từ miền Bắc du nhập) vẫn xảy ra dài dài!

Ta thấy những thư phân ưu gửi cho tập thể (nhóm) trong đó có cả người chết! Và thư này dĩ nhiên không đến được tang quyến, là người cần được phân ưu!

Thế rồi trong những trang web, người ta thấy có "*đăng*" những chia buồn (?).

Chung vui thì được, vì đương sự được chung vui... còn sống, nhưng chia buồn thì cần xem lại. Ngày xưa người ta "*đăng báo*" là để cho gia chủ và con cháu đọc thấy (đi phúng điếu thì chỉ gặp được một số người hiện diện trong tang lễ, trong khi người ta muốn gửi lời chia buồn tới cả những người vắng mặt kia)!

Đăng "*Tin Buồn*" là cần thiết, nhưng việc chia buồn thì phải đến được tang quyến mới là có ý nghĩa! Nhất là đừng có gửi cho tập thể (là những người không liên quan, kể cả sống hoặc chết)!

Thường thì chúng ta không để ý điều này!

Và chia buồn vẫn được gửi đến ...người chết đều đều!

Ngày xưa thư "Hàng không bưu chính" gửi từ Mỹ về Việt Nam, nhanh thì mất từ 2 đến 4 tuần lễ, nhưng thường thì lâu hơn. Bây giờ thư gửi "chuyển phát nhanh" có thể đến trong 3 ngày! Phương tiện giao thông cũng vậy. Ngày xưa đi lại giữa các Châu lục bằng tàu thủy mất cả tháng là bình thường! Bây giờ chuyện đi lại giữa các Châu lục bằng phi cơ phản lực cỡ lớn mất không quá một ngày trời. Trái đất như nhỏ lại, và người ta thấy như gần nhau hơn. Cũng nhờ phương tiện giao thông, Bưu Điện tân tiến, và kỹ thuật internet phổ biến, những anh em Công chánh, tưởng chừng sau biển cỏ 1975, sẽ không còn tin tức, thì ngày nay chúng ta đã được biết nhiều về nhau, gặp nhau, làm quen, và giao tiếp với nhau dễ dàng và thân tình. Người ta lập ra những nhóm điện thư để hình thành một kiểu diễn đàn bằng thư (thư cho nhiều người cùng đọc). Trong một diễn đàn như thế tôi được làm quen với một đàn anh là anh Vương Chí Hồ. Mặc dù xa cách nhau về tuổi tác cũng như khóa học (Anh Hồ tốt nghiệp KSCC năm 1955), và cũng chỉ mới quen anh chưa đầy 4 năm, cũng chưa hề gặp mặt, nhưng tôi xem anh là một người anh, người bạn rất thân thiết!

Vừa mới đây đọc trong mục "Tin tức" của trang LTAHCC#98, tôi thấy người bạn già của tôi, anh Vương Chí Hồ, đã ra đi ngày 28/4/2012 ở tuổi 87. Tôi vô cùng xúc động, và dù không chia buồn được với gia đình anh, tôi cũng xin được chia buồn với những bạn hữu của anh, những người quý mến anh như tôi vậy! Các anh, nếu có dịp, xin cho tôi gửi những lời chia buồn rất thành thật này của tôi đến gia đình anh Hồ để gia đình anh biết được bạn hữu đã thương tiếc như thế nào khi anh ra đi!

Chuyện ngày xưa, hay chuyện ngày nay, rồi cũng rủ nhau đi vào dĩ vãng! Chỉ mong rằng khi chưa bị cuộc đời đào thải, anh em chúng mình lúc nào vẫn "giữ cho còn có nhau"!

Lê Ngọc Phượng
Tháng 5/2012

Say

Một ông say quắc cần câu, đang đứng ở ga xe lửa, ông gọi một chiếc taxi, leo lên xe, ông nói:

“Chở tôi ra ga xe lửa”

Tài xế ngạc nhiên đáp:

“Thưa ông, đây là ga xe lửa mà”.

Ông khách mớic tiền ra trả và lắmbắm:

“Khiếp! Anh chạy xe mau thế kia?

Mới đó mà đã đến ga xe lửa rồi kia!

Lần sau tôi không dám đi xe anh nữa đâu, sợ tai nạn chết người.”

Tiền nào?

Trong sòng bạc, một người đàn ông tôi tàn, đến nói với một ông ăn mặc sang trọng:

- Thưa ông, đã ba hôm nay tôi chưa được ăn gì cả, xin ông giúp cho.

Ông nhà giàu cau mày:

- Được, tôi sẽ cho ông \$20 đô la, nhưng làm sao tôi biết chắc được ông dùng số tiền này để ăn hay để đánh bài.

- Thưa ông đừng lo bậy, tôi sẽ dùng số tiền này để ăn đấy... vì tiền đánh bài... thì tôi đã có rồi.